Motion

1984/85: 3009

Jan-Erik Wikström m. fl.

Närradio (prop. 1984/85:145)

Närradion har blivit en stor framgång.

Erfarenheterna av nära sex års försöksverksamhet bekräftar att de möjligheter som närradion erbjuder det ideella föreningslivet att på sina egna villkor komma till tals i etern genom lokala radioprogram svarar mot ett stort behov.

Till att börja med rådde på partipolitiska grunder oenighet om närradions möjligheter att tillgodose behoven inom de ideella organisationerna att med hjälp av egna radioprogram komma i närmare kontakt dels med sina egna medlemmar, dels med en bredare allmänhet. Tveksamheten inför närradion inom det socialdemokratiska partiet resulterade i att de organisationer som står socialdemokratin nära under försöksverksamhetens inledningsskede i stor utsträckning förhöll sig avvaktande och inte deltog i verksamheten. Andra folkrörelser insåg emellertid tidigt vilka möjligheter närradion skulle kunna erbjuda och deltog med entusiasm i försöksverksamheten redan från starten. Särskilt gällde detta de olika trossamfunden, av vilka pingströrelsen, med sin tidigare mångåriga erfarenhet av radioverksamhet genom IBRA radio, på många orter gått i spetsen när det gällt att samla och kanalisera intresset för närradiosändningar.

Efter riksdagens beslut 1982 att närradioverksamheten – utan att ännu permanentas – skulle övergå i fastare former, har också det socialdemokratiska partiet accepterat närradion och genom sina företrädare i närradiokommittén aktivt verkat för en utveckling av verksamheten enligt de ursprungliga intentionerna. En naturlig följd av detta har blivit att anslutningen till de lokala närradioföreningarna och deltagandet i sändningsverksamheten väsentligt breddats, inte minst genom att föreningar inom arbetarrörelsen nu i större utsträckning än tidigare finns med i ledningen för det lokala närradioarbetet.

Den långa försöksverksamheten har gett närradiokommittén tillfredsställande möjligheter att fortlöpande följa verksamheten och iaktta hur den successiva utbyggnaden av verksamheten till nya orter har kunnat genomföras samt pröva lämpligheten av det regelsystem som fastställts för närradioverksamheten. Kommitténs redovisning ger vid handen att detta regelsystem i allt väsentligt varit väl ägnat att främja närradions sunda utveckling samtidigt som nödvändiga garantier mot missbruk av sändningsrätten har kunnat byggas in.

Propositionens förslag om permanentning av närradion från den 1 juli 1985 med bibehållande i allt väsentligt av det nu gällande regelverket hälsar vi

därför med tillfredsställelse. Vi noterar som särskilt positivt föredragande statsrådets uttalande att den fortsatta utbyggnaden av närradioverksamheten skall ske i den takt och på de orter som föreningarnas intresse för verksamheten motiverar.

Vi delar den uppfattning som framkommit i såväl närradiokommittén som i propositionen, att närradioföreningarnas huvuduppgift är samordning och administration och att deras sändningar bör inskränkas till ämnen som kan vara av gemensamt intresse för de medverkande sammanslutningarna.

Vi ställer oss emellertid tveksamma till att i lag reglera vad en närradioförenings programutbud får innehålla. Det kan, som justitierådet Wahlgren anfört i ett särskilt yttrande i lagrådet, ifrågasättas om en sådan reglering står i överensstämmelse med grundlagsskyddet för yttrandefriheten. Det räcker enligt vår uppfattning att riksdagen ställer sig bakom de uttalanden som görs i propositionen beträffande innehållet i närrdioföreningarnas programutbud. Det är vår förhoppning att närradioföreningarna och närradionämnden utifrån dessa uttalanden själva skall kunna avgöra föreningarnas programutbud utan att detta behöver regleras i lag. 11 § andra stycket bör därför utgå.

Regeringen föreslår en sådan ändring av programreglerna att tillstånd att sända närradio i fortsättningen skall kunna återkallas redan efter fällande dom i tingsrätt för yttrandefrihetsbrott.

Närradiokommittén har redovisat de olägenheter som följer av att en sammanslutning sedan fällande dom avkunnats under avsevärd tid kan fortsätta att sända program som lider av samma brister som de program som föranlett fällande dom för yttrandefrihetsbrott.

Från yttrandefrihetssynpunkt kan dock principiella invändningar riktas redan mot de nu gällande reglerna i närradiolagen för ett återkallande av sändningstillstånd som är baserat på sändningarnas innehåll. Reglerna ger ett alltför stort utrymme för administrativa ingripanden. Det utrymmet vidgas ytterligare genom det föreslagna tillägget i närradiolagen (13 § andra stycket) som medger ett interimistiskt återkallande av tillstånd innan en dom har vunnit laga kraft.

Även närradion kommer att beröras av den aviserade reform vars syfte är att i detaljerad grundlag så långt som möjligt göra tryckfrihetsförordningens bärande principer giltiga även för andra uttrycksformer. Hit hör såväl närradiolagen som den samtidigt aktuella lagen om kabel-TV.

I väntan på denna reform avstår vi från att nu för närradions del föreslå en revidering av det gällande rättsläget i riktning mot reglerna i tryckfrihetsförordningen. Samtidigt yrkar vi avslag på förslaget att närradiolagen kompletteras med en regel om interimistiskt återkallande av sändningstillstånd (13 § andra stycket i den föreslagna nya lydelsen av paragrafen).

Regeringens förslag i propositionen bör i allt väsentligt kunna bidra till att skapa förutsättningar för en utbyggnad av närradion i enlighet med de sändningsberättigade sammanslutningarnas önskemål. På en punkt är

emellertid regeringens förslag ägnat att skapa onödiga svårigheter för en sådan utbyggnad och för den fortsatta driften av närradion. Det gäller sättet att finansiera den föreslagna närradionämndens verksamhet. Enligt regeringens förslag skall denna fr. o. m. budgetåret 1986/87 i sin helhet finansieras genom avgifter av de sändande sammanslutningarna.

Principen om avgiftsfinansiering har visserligen tillämpats redan under den senaste fasen av den hittillsvarande verksamheten, men avgifterna har därvid avsetts täcka endast en mindre del av de totala kostnaderna.

Reaktionerna mot tanken att statlig tillsynsverksamhet av det slag det här är fråga om skall finansieras genom avgifter som betalas av ideella folkrörelsesammanslutningar har redan tidigare varit starka. De starkt ökade kostnader som närradioverksamheten – ehuru mycket billig i jämförelse med annan radioverksamhet – fått vidkännas har också skapat oro inom organisationerna och bidragit till att förstärka det principiellt grundade kravet att kostnader för tillsynsverksamheten över närradion skall belasta statskassan och inte de ideella organisationer som sänder närradioprogram. Flertalet av de remissinstanser som har yttrat sig om finansieringen av närradionämndens verksamhet har vänt sig mot att den i sin helhet skall finansieras genom avgifter.

Det är angeläget att fasthålla vid principen att de sändande sammanslutningarna själva skall bekosta programproduktionen i dess helhet – utan att allmänna medel utgår specifikt för detta ändamål. Det saknas däremot enligt vår bestämda mening tillräckliga skäl att belasta de sändande sammanslutningarnas ekonomi med avgifter vilkas syfte är att finansiera tillsynsverksamheten.

Vi förutsätter att regeringen lägger fram förslag om tilläggsanslag för finansiering av närradionämnden.

Med hänvisning till det anförda hemställs

1. att riksdagen dels avslår förslaget i proposition 1984/85:145 om lagreglering av vad en närradioförenings programutbud får innehålla (11 § andra stycket förslaget till lag om ändring i närradiolagen), dels lämnar utan erinran de uttalanden som görs i propositionen om innhållet i programutbudet,
2. att riksdagen avslår förslaget i propositionen att närradionämnden i vissa fall skall kunna återkalla sändningstillstånd interimistiskt (13 § andra stycket förslaget till lag om ändring i närradiolagen),
3. att riksdagen beslutar att kostnaderna för tillsynen över närradioverksamheten inte skall belasta de sändande föreningarna.

Stockholm den 29 mars 1985

JAN-ERIK WIKSTRÖM (fp)

KERSTIN ANÉR (fp) INGEMAR ELIASSON (fp)